

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDNOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, fova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb hetével 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postafutáraképzőintézet cseque-száma 10,489. szám.

Dolgozzunk!

Mintha a husvéti szép és magasztos ünnep kiengesztelő hangulata elsimitotta volna, lecsendesítette volna azokat a viharokat, kiegyenlítette volna azokat az ellentéteket, melyek vármegyénk közönségét olyan hosszú időn át izgatottságban, idegességben és kínos bizonytalanságban tartották...

Mintha a Megváltó feltámadásának szent ünnepe azt akarta volna jelképezni, hogy eddigi tespedésünkből, indolenciánkból, nemtörődömségünkből mi is érezzük a feltámadás, a felébredés nemes vágyát... mintha a lelkekben lappangó keserűség, az ünnep örömszájában oszladásnak indult volna, hogy helyet adjon a békés megértésnek, a krisztusi szeretetnek, az egymással való együttes munkálkodásnak...

Igy volt ez a múltban... de nem így van a jelenben.

A múlt embereit egy-egy nagyobb ünnep áhitattal töltötte el; egymáshoz simultak a lelkek és közös hittal, közös imával keresték az Istent az Ő templomában és onnan megerősödve, megüdvülve, megbékélve kerültek ki, hogy az ünneppel megszentelt munkát, testben, lélekben megacélozva, a jövőbe vetett szép reménnyel, bizalommal tovább folytassák...

A mai kor elfajult nemzedékére az ünnep csak addig bír némi erkölcsi hatással a míg az a feje felett lezajlik; nem az ünnep ethikai szépségét, fenségét érzi és élvezi, hanem a tétlenség, a munkátlanság, a kínákozó örömei utáni vágy teszi neki kedvessé az ünnepet; hitét nem szilárdítja, erkölcsi érzékét nem növeli; lelkéből nem öli ki a felgyülemlett keserűséget, mert nem vezeti közelebb Istenéhez, kihez buzgón imádkozni, már rég eltanult...

Igy történik aztán az, hogy az ünnepből nem visz át magával a hétköznapiakra semmi nemesítőt és ha levetette az ünnepi köntöst magáról, ismét visszaesik a régi szürkeségbe; ismét ott folytatja az élet harcát embertársaival, könyörtelenül mindig csak saját önző érdekeit hajszolva és átgázolva lelketlenül mindenben, ami egyéni érvényesülésének útját állja.

A templom eöcsarnokából kiűzött kufárok ünnep után visz-

szasompolyognak oda, ahol áruikat a szent falak árnyában bőségesebben kamatoztathatják.

Az ünnepek lélekemelő hatása csak abban nyilvánulhatna meg, ha tisztult lélekkel kerülne vissza a mindennapiságba; ha az ünnepből valamit megmenthetnénk a jövő számára; ha az ünnepnek nemcsak külső formáiban keresnők azok jelentőségét, de benső tartalmukból is merítenénk némi utmutatást a jövőre.

Mert a feltámadás napja az emberi lélek feltámadásának is szent szimboluma...

Sokat vártunk, sokat reméltünk mi is a husvéti ünnepektől... olyan csüggedés, olyan lehangoltság, elfásultság ült meg lelkeinket a közelmúltban, mely mint egy lidérc nehezdedt súlyával ránk... Testvér a testvérral, barát a barátal mint kerlelhetlen ellenségek állottak egymással szemben; magyar a magyart szidta, piszkolta, vádolta, gyanúsította és rágta-marta. Hozsannával fogadtuk az ünnepet. Örömrivalgva köszöntöttük a feltámadást, mert annak magasztos, kiegyenlítő erejétől vártuk és reméltük a rég óhajtott békét.

Vajjon beköszöntött-e valóban hozzánk? Vajjon átjárta-e lelkeinket a tudat, hogy így egymással harcolva, egymást ölve gyöngítjük nemzetünk erejét, melyre talán a közeljövőben hazánkat megvédeni oly nagy szükségünk lehet!

Nem akarunk rossz próféták lenni, de lelkünkben úgy érezzük, hogy ez az ünnep csak fegyverszünetet jelentett és hogy vannak még sokan, kik nem akarnak megnyugodni hanem a végsőig feszíteni a hurokat, míg meg nem szakadnak; a hír azt rebesgeti, — és ezt sokan kedveléssel colportálják, — hogy az alispánválasztást ismét megfélebezik, — hogy a városon kívül összejöveteleket tartanak, — hogy egyes tulbuzgó bizottsági tagok, kiknek a múlt küzdelmeiben nem egészen épületes főszerepük jutott, folyton a fővárosba mászkálnak, hogy ott assák alá a talajt, azon közbecsülésben álló egyén alatt, a ki a vármegye szeretetére és bizalmára rövid működése alatt is elvitatlan nagy érdemeket szerzett. Vannak olyanok, kik a felekezeti béke megzavarását is hirdetik és sajnos éppen azok kik a felekezeti béke legelsőbb viték bele a harcba...

Hát ez nem jól van így... mert ez nem méltó az urakhoz! Ami történt, az megtörtént és ne törekedjünk azon addig változtatni, míg meg nem győződünk róla, hogy: rosszul történt! Ezt pedig csak a jövő bizonyíthatja, csak a jövő igazolhatja leginkább!

Addig türjünk és *dolgozzunk becsületesen!* Ne apró intrikákban egymás elkeserítésében, agyarkodásban merítsük ki erőnket, hanem inkább szilárdítsuk, acélozzuk meg munkaképességünket, hogy a reánk, megyénk és városunkra váró nagy és nemes feladatoknak megfelelni képesek legyünk! Így munkálkodva foglalhatunk el várakozó álláspontot; és ha a nép tévhite által rosszul választott egyének a rájuk háruló nagy kötelességek teljesítésére gyöngéknékné bizonyulnának, marad és lesz még időnk, a helyzetben, — a megye és város érdekében — változtatni.

De addig dolgozzunk becsületesen, a megye, a város és a nép érdekében!

Tespedés állott be minden vonalon; az áldatlan küzdelem minden erőt magának absorbeált; megyén, városon, közigazgatásunkban szünetelt a munka heteken át; mindenkit a naponként változó események tartották lázas izgalomban; sokat mulasztottunk, sokat kell pótolnunk és azt csak becsületes munkával, egyesült erővel tehetjük.

Aki elsőbbséget rámutat az utra, mely az együttes munkálkodáshoz legbiztosabban és legközelebb vezet, azé legyen a dicsőség, a hála! Aki az első lépést megteszi, szétdult társadalmunk rendjének erélyes helyreállítására, annak minden lépése áldott lesz polgártársaitól...

Dolgozzunk!

Országos kérdések: a magyar nemzeti bank felállítása, a választási reform nagy munkája, a katonatiszti fizetések felemelése foglalkoztassa, csak legujabban megalakult függetlenségi 48-as pártunkat. Magyarország és Erdély csaknem minden városa, törvényhatósága állást foglalt már e nemzetünk mélyen érintő kérdésekben, csak mi nézzük közönnnyel az eseményeket.

A megyére, a városra is várnak sürgős megoldást igénylő feladatok: elég volt a henyelemből, tespedésből, kicsinyes küzdelemből, elérkezett a munka

ideje; kiki vegye ki belőle a kötelességparancsolta részét.

Kereskedelmünk pang, iparunk tengődik, népünk kétségbeesett harcot vív a megélhetés nehéz kenyérkérdésével — ezen segítenünk kell, — mert ezek képezik a nemzet gerincét! Dolgozzunk hát!

Vasuti közlekedésünk gyatra; székely testvérvárosainktól elvagyunk szigetelve, miáltal közgazdaságunk napról-napra hanyatlak és mi ezt vétkes közönnnyel nézzük, holott a maroknyi Barót is mindent elkövet újabb vasuti összeköttetések elnyeréseért.

Székely társaságunkra is nagy és szép feladat hárul; éppen a napokban értesültünk, hogy Marosvásárhelyt már türelmetlenül várják elhatározásunkat a Székely Szövetség nagygyűlésére és az erdélyi hírlapírók kongresszusára nézve. Meg kell feszítenünk minden erőnket, hogy ezt a városunkra nézve nemcsak dicsőséges, de beláthatatlan erkölcsi és anyagi előnyt nyújtó eszmét megvalósíthassuk, mert örök szegye ne lenne ez megyénknek és városunknak, ha elhetetlenségünkről olyan szegénységi bizonyítványt állítanánk ki, hogy falaink között az ország színe-javát vendégül nem fogadhatjuk...

Mozduljon meg már egyszer ez a tunya társadalom... mozduljon meg minden ember és mozduljanak meg első sorban városunk nemeslelkű hölgyei, a kik jóakarattal, buzgósággal nagyon sokat lendíthetnének társadalmunk egységes helyreállításán...

Halvány körvonalakban megadtuk a sürgős teendőket, a nagyobb feladatok vázlatát!

Dolgozzunk hát!

Deréki Antal.

Az ipartejlesztésről.

Hazánk, mely par excellence östermelő ország, az utóbbi években szinte feltűnő mohósággal vetette magát az iparra s majdnem meggonddalattal könnyelműséggel akart a földmivelő országból minden átmenet nélkül egyszerre iparos országgá alakulni. Tagadhatatlan, hogy előbb-utóbb követnünk kell a többi kultur nemzeteket az iparfejlesztés útján, mert hisz nyilvánvaló, hogy az évi milliárd koronás költségvetését tisztán östermelésből fedezi s az ország huszmilliónyi lakosságát egyedül ebből a jövedelmi forrásból, kulturális

alapon fenntartani képtelenség. Nincs más mód tehát, mint az ipar fejlesztése által jövedelmi forrásokat teremteni, új adóalanyokat nyerni. Első sorban pedig különösen azon iparágakat kell üzembe venni, melyekből behozatali többletünk van s ezeknél lelkiismeretes számvetés alapján kiszámítani, hogy mily nagy töke, hány munkás szükséges oly gyárak létesítéséhez, a melyeknek üzembe vételével a behozatali többlet ellensúlyozható, sőt teljesen eltüntethető.

A jelenlegi iparfejlesztési módszer szerint mindez olyképp volna megoldható, ha külföldi, vagy hazai tőke-pénzesek és iparosok egyesülvén, a kormánytól szubvenciót, adómentességet, vasúti áruszállítási kedvezményt, a községekől pedig, melyek területén a gyárat felállítani szándékoznak, ingyen telket kapnának.

E sok kedvezmény azonban még mindig kevés ahhoz, hogy iparunknak a kellő fejlődést biztosítsa.

Kormány, törvényhozás és társadalom egyesült erővel kell, hogy törekedjenek az iparfejlesztési politika szociális előfeltételeinek megteremtésére. Első sorban biztosítani kell a munkás megélhetését, biztosítani kell a társadalomnak iparunk fejlődését azzal, hogy minél több ifjút képezzen ki az ipari pályára s az ipar és iparos megbecsülését a köztudatba átvive, tisztelet és megfelelő hatáskört biztosítson iparosainknak.

Ha mindeme feltételeket teljesíteni akarjuk, három fontos tényezőt szükséges szem előtt tartanunk: az iparos szakértelmét, a tőkét és a munkaerőt. Szakértő iparost — ha nálunk éppen nem akadna — egyelőre külföldről leszünk kénytelenek behozni. A töke magától is ajánlkozik, kivált ha állami szubvenció s egyéb kedvezmény is csalogatja.

De hiányzik a legfőbb tényező: a munkás!

Ipari munkás hazánkban kevés van s elegendő nem is lesz mindaddig, míg gazdasági politikánk vezetőinél nem ver gyökeret az a meggyőződés, hogy az iparfejlesztés leg-sürgősebb követelménye: a munkás részére a megélhetés lehetőségét megteremteni. Nincs a világon civilizált ország, hol a munkás oly drágán élne meg, mint nálunk! Nem kell mást említenünk, mint a lehetetlen lakáviszonyokat, az élelmi-szerek képtelen drágaságát, melynek okai részben az állami monopóliumok, részben azok az intézkedések, a melyek az agráriusok követelése folytán történtek: az őrési forgalom megszüntetése, a román és szerb marha behozatal kizárása, az olcsó sörgyártást lehetetlenné tevő adózási rendszer, a burgonya és főzelék drágasága, mivel ezek termelésével a magyar gazda nem foglalkozik. Tény, hogy nálunk az iparfejlesztést a munkás megélhetésének tuldrága volta megakadályozza és hogy ez a megélhetés azért olyan drága, mert mezőgazdaságunk egyoldalú és mert ha támogatják, nem célszerűen nyújtott előnyöket élvez.

Tíz esztendőnk van arra, hogy iparunkat oda fejlesszük, hogy a vámközösség megszüntével biztos pozíciónk legyen a világkereskedelemben. E tíz év minden percét nagyon okosan, nagyon szorgalmasan, nagy körültekintéssel kell kihasználnunk.

Mert tíz év igen rövid idő egy nemzet életében. És ha majd ismét elérkezne az a pillanat a mikor nyugoti szomszédunkkal új egyezségekre kellene lépni (ne adja Isten!) akkor az ily módon felvilágosodott nép képviselői remélhetőleg nem fogják egész tudásukat és erejüket meddő közjogi vitákban és abban kimeríteni, hogy zászló és jelvénykérdések tekintetében engedményeket vivjanak ki, hanem választóik életérdekéért is sikra fognak szállani.

A becsületes, hazáját forrón szerető magyar középosztálynak mielőbb meg kell győződnie arról, hogy a modern állam egyoldalú előnyöket, privilégiumokat egy osztálynak sem adhat; nem a régieknek és nem az újaknak, hanem 1848-ban élt elődjek példáját követve le fog mondani mindennemű káros kiváltságról.

De első sorban arra fog bennünket ez az idő tanítani, hogy a munkát megbecsüljük és szeressük.

Tisztelnünk kell a munkát, akár tollal és ironnal, akár kaszával és sarlóval, avagy kalapáccsal és gyáruval végezzék azt. Meg kell azt tanulnunk és gyermekeinket is arra tanítsuk: semmi nem igényelhet a köztől támogatást, csak a becsületes munka, mely nélkül nincs igazi boldogulás.

Ha ez az állapot majd nálunk is bekövetkezett, akkor teljesen elő lesz készítve az iparfejlesztés talaja. És egyedül ebben a talajban nőhet majd nagygyá, erőssé és terebélyessé nemzetünk anyagi jólétének az a fája, melynek első virága gyümölcsül adja gazdasági függetlenségünk aranykorát.

A székely kivándorlók.

Irta: KISS SÁNDOR.

III.

Az előző cikkemet azzal végeztem, hogy ha nem gondolkozunk komolyabban az életről az ó hazában, ismét vándorbotot vesznek testvéreink s talán örökre elhagyják hazájukat vagy amint ők angolul mondják az „Old-Country”-t.

Hogy mi a kivándorlás valódi oka arra még senki sem tudott megfelelni, bár sokan megkísérelték már. Ha ez világos volna a közönség előtt, akkor eddig már valószínűleg orvoslást is nyert volna. Erre nehéz is felelni, mert én azt hiszem, hogy ennek nem egy, de sok oka van.

Mint általánosan elfogadható okot lehetne gondolni a szegénységet. De ekkor ismét egy másik kérdés előtt állunk: Mi az oka a szegénységnek? Erre a felelet az lenne, hogy a föld nem elég termékeny a rohamosan szaporodó nép eltartására. A népesség száma folyton szaporodik s a föld termékenysége mindinkább csökken, mindinkább kimerítettik. Ez irányban már az állam intézkedést is tett a gazdasági kirendeltség által. Ennek működése lehet eredményes, ha öntudatosan dolgozunk és nem várjuk azt, hogy mindjárt az első évben megváltsa a székely földmivelés ügyét. Újabb és hasznosabb termények bevezetése, nemesebb állatfajok tenyésztése évek múltán nagy átalakulást hozhat. A kérdés ez oldalának tárgyalása nem esik szakmámba s így azokra bízom, akik ehhez jobban értenek. Hogy szegénység van a Székelyföldön az igaz.

Ezt nem úgy kell meghatározni, hogy például összehasonlíttuk jelen állapotainkat az ezelőtti 20—30 évvel s ha azt találjuk, hogy nem rosszabbak amazoknál, akkor levonjuk magunknak a tanulságot, hogy szegénység nincsen. Ezt úgy láthatjuk világosabban, ha végig nézünk a művelt világban s összehasonlítjuk a mi állapotainkat azokkal. Az amerikai napibéres munkás rendszeren másfél vagy két dollárt keres naponta. Ez körülbelül évi 550—750 dollárt tesz ki, vagyis 2800—3600 korona évi jövedelmét biztosíthat magának az amerikai napibéres munkás. Ezen a kereseten tisztességes színvonalon álló családi életet alapíthat. Az említett összeg értéke sokkal kevesebb Amerikában mint Magyarországon. Körülbelül három-ötöd részét teszi ki az otthoni értéknek. Mindamellett olyan összeg, amelyből szépen meg lehet élni. Azt az életet, amelyet ebből takarékosan és józanon élni lehet, a magyarok között talán csak egy vagy két esetben láttam. Az erkölcsi alappal nem bíró ember, ha a jövedelme több, nem a gyönyörök nemesebb fajtáját keresi, hanem az alsóbb rendű állati ösztönök és nemtelen gyönyörök nagyobb mértékben való kielégítését. Egy józan, takarékos amerikai munkás életmódját megvizsgálva, aki napi két dollárt keres, azt találjuk, hogy az 3—4 szobás lakásban él. Az egyik szobában van egy pianó és egy kis könyvtár. Egy napi és egy szépirodalmi heti vagy havi folyóiratot olvas. Gyermekeit 16—18 éves korukig nevelteti, a tanítás teljesen ingyenes lévén. Ő maga és családja rendes jó táplálékkal él és tisztességesen ruházkodik. Szeszkes italra egy fillért sem költ. Hasonlítsuk össze ezt kedves olvasóim a székelyföldi élet színvonalával. A székely ember ilyen színvonalon jövedelménél fogva nem élhet s mégis pazarabban él. Hasonlítsuk össze egy 300—400 lélekből álló község valóságos, iskolai, közigazgatási, irodalmi (értve könyvtári, olvasóköri, zenéi) célokra tett évi kiadásait, a szeszkes italokra, torozások, lakodalmok stb. alkalmával kiadott pénz összegével. Nem hogy a kiadott pénzösszeg, de tisztán a regale-bérlet összege gyakran felülmúlja bármely más célra történt kiadását. Hogy egy jó könyvet vásároljon, hogy egy énekkar fentartására pénzt költsön, vagy egy pár szép képet vásároljon a lakásába arra ritkán, azonban egy liter pálinkára, borra, vagy pár üveg sörre mindig van pénze.

Távol legyen tőlem, hogy azt mondjam, hogy az embernek nincs szüksége szórakozásra, vagy néha mulatságra is. Én is, meg az amerikai is mulat. De ám a mulatásnak is meg van a maga mértéke. Vegyük például a karácsonyi ünnepeket. Ugy az angol, mint az amerikai ember a családjában tölti olvasással, nemes szórakozással. Ezeken a napokon nyilvános mulatságra senki nem is gondol. Olyan városokban mint Manchester (Angliában), Pittsburg (Amerikában), ahol az utca tömve van állandóan a rohanó emberáradattal, karácsony napja mély csendben telik. Szinte ijesztő az a csend, ami például London utcáin van egy ilyen ünnepnapon. Mig itt egy napig ünnepelnek a legnagyobb csendben, mi történik addig a kis székely falvakban? Az

ünnepeket rendszeren végig táncolják és isszák, de nemcsak egy napig vagy háromig, hanem egy egész héten át esznek-isznak és táncolnak, éjjel nappal egyes helyeken. Amíg ez így lesz, addig mindig a kelethez tartozunk s nem a nyugat művelt népeivel.

A kivándorlás okait én két osztályba sorozom: külső és belső okokra. Külső okoknak nevezem azokat, amelyek a viszonyok természetéből folynak, például a föld gyengébb termékenységét; szóval külső okok volnának azok, amelyekben vagy semmit, vagy nagyon keveset segíthet a székely ember maga.

Belső okoknak azokat, melyek az emberek természetéből folynak s így ők magok segíthetnek rajta. Ilyen belső ok például a pazarlás, fenyülés és az alkoholizmus. A szegénységet tehát nemcsak természeti okok, hanem belső, mondjuk erkölcsi okok is elősegítik.

Az így fokozódó szegénység szórványosan főképp két alakban mutatja eredményét. Egyik az angyalozás, másik a kivándorlás. Az elsővel, mint a természet rendjével való legmérészebb szembehelyezkedéssel s mint legelvetemedettebb bűnnel, amely igen gyakran maga után vonja a büntetést is, nem akarok foglalkozni. Ez és a törvénytelen házasságok, a törvénytelen gyermekek szaporodása, a székely erkölcsiség legfeketébb szegényfoltjai.

A kivándorlás külső okait külsőleg kell orvosolni. Azonban belső okait csak maga a székely orvosolhatja.

Nézzük meg alaposan a helyzetet és keressük, hogy tetettek-e lépések annak orvoslása iránt? A székely községeknek ma már van elemi iskolájuk. De ki tartja azt fenn? Legtöbb esetben az állam. A székely községeknek templomuk és papjuk is van. És ki tartja fenn azokat? Legtöbb esetben az egyházi szervezet és az állam. Nem mondom, ők is hozzájárulnak némileg a szervekhez. Azonban azoknak az egyházaknak száma, amelyek egyházi középponti szervezetüktől pénzt, segítyt nyernek, sokkal nagyobb azoknál, amelyek adnak is valamilyen. Ez nem egészséges állapot, mert az egyházi központi szervezet nincs arra hivatva, hogy a székelyt templommal és lelkiesszel ellássa, hanem a székely nép kötelessége, ha vallásos életet akar élni, helyesebben: ha egyházat akar fenntartani, azt a sajátjából fenn is tartani. A lelkiész ma részben s meg-történhetik, hogy nemsokára teljesen az államtól fogja kapni fizetését. Az államosítás mindenfelé folyamatban van. És nem vesszük észre, hogy így lassanként ahelyett, hogy az intézmények szolgálnák a székely érdeket, a székely lesz rabszolgájává az intézményeknek. A hol a nép ilyen gyámság alá jut, ott komoly baj van; ott értelmi és erkölcsi degenerálódás áll be, ott az egyén és az ember megsemmisül.

Nézzük van-e már valamely mozgalom ez irányban? A Székely Szövetségről az intelligencia tud valamit, a kisbirtokos székelyek nagy része azt sem tudja, hogy létezik-e vagy nem, holott ez első sorban érte kellene, hogy munkáljon. A mig a székely embert mások mentik, addig az megmentve sohasem lesz. Csak amikor ő maga kezd eszmélni

és talpra állami, akkor történhetik valami. Jól vigyázzunk nehogy el-késsünk vele!

Két ut van a benső ujrászületés felé: egyik a tanulás, másik a sociális reformok.

Lapzárta előtt.

Budapest április 24.

Wekerle Sándor miniszterelnököt a király pénteken délelőtt 11 órakor kihallgatáson fogadta Schönbrunnban, mely tovább tartott egy óránál. Kihallgatás után Wekerle kijelentette, hogy csak folyó ügyekről referált, azonban a katonatiszti fizetésemelés és a delegációk összehívásának az ügye szóba se került.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter esütörtökön érkezett Raguzából Budapestre; úgy hírlik, hogy legközelebb Bécsbe utazik, mely esetben a politikai világban változások is állhatnak be. Sztérényi és Popovics államtitkárok valószínűleg hétfőn utaznak Bécsbe, ahol kedden teszik le a titkos tanácsosi esküt.

A dánosi rablógylkosság ügyében most folyó tárgyaláson, pénteken 7 óráig bevallotta, hogy a rablógylkosságban résztvettek. A többiek a koronatanuval való szembesítés alkalmával féktelen szidalmakban és lármában törtek ki, mire a fegyveres őrök nagy küzdelemmel vezették ki őket a teremből.

KÜLÖNFÉLÉK.

Firtos Están h. esizmagyia vasárnapi kiszörkesztvényei.

Elüljárójában es mindenek isten atyánktól mindön jót kívánván, töszöm közhirűvé, hogy ezentúl ról mindön istenatta vasárnaptyán böállitok szörkesztvyü Úrhol egyj épületes levelemmel, az mai világ nagyj romlottságárul, a mejjrül kíváltképpen tanuskodik az, hogyj nállunk mindön számár polityizál, még az tekéntetös Konecz patyikárus uram nem tekéntetös számara es, tisztösség nem esik mondvaszt, a mibül osztán az a nagyj héjány es származódik, hogyj sönki embörfia se dógozik, hanem mindönki csak iszik, tudvaszt lévő dolog, hogyj ittal nékül nincs se vásár, se polityika, se választás, mivelhogyj a böcsületös székel manapság pályinka nékül még lélegzőlni se tud.

Jártamba-keltömbe ide es oda es bötegitgetők, hát aszt halom, hogyj az pijaczi komégyiába egyj vadembört mutogattnak két piculáért; mondok ki lösz ójan bolond, hogyj még fizessön es, mikor nállunk indjön es láthattunk vadembört tucat-számra; osztán aszongyja az Szurok Matyi komám, hogyj máma, mán mint vasárnaptyán az úri rendök

es komégyiáznak az nagy vendéglöbe pizer; mondok, hogyj rájuk es fér egyj kis fizettség, mer hogyjhát ingyér mán eleget komégyiáztak; osztán azt es mongya az komám, hogyj az ujj alispány sokaknak szömet szűr, mer hát nöm éppeg az úri rendök választották maguknak, osztán most azér szaladgálnak untalan Pestre, hogyj az mü áldott jó főispányunkat kimarrják, kisemmizzék; csak aszt tróbálják, udj összeszövetközünk, hogy minyájukat csirizbe folytjuk, mer aszt nöm engegyük bántani, hanem hát mögvégük kaptával, di-kiesel, sámfával — még ha köll láb-szizjval es.

Az gyüvő héttén mögest böállitok szörkesztvyü úrhol, osztán tovább sodorintom panaszejamat, adeg es istentül mindön lyókat kíván

Firtos Están
hitös esizmagyia.

— **Rp. Keserü labdacok a Bömhölde** részére.

Sign: Hetenként egy adag.

A husvénak vége vagyon,
Nem busulunk érte nagyon,
Szép lányokat megöntöztük
Bánatunk meg borba öltük.

Ébred már a szép természet
Minden madár talál fészket.
Mi is keressük fészket
Régi, kedves, jó helyünket.

A multakról elmékedünk,
A jövőbe bátran nézünk,
Együnknek sincs más érdeke
Mint a vármegye békéje.

A korcsmáros csak hallgatja
Bajszát vigan sodorintja:
Hála Isten, nincs már zavar
Szépen elvonult a vihar
Mulathat már, a ki akar...

Dr Veritás.

— **Az Udvarhelymegyei Tanítóegylet** Udvarhelyjárasi Fiókköre folyó évi majus hó 7-én d. e. 9 órakor Székelyudvarhelyt a községi iskola IV. osztályu tantermében tartja tavaszi rendes ülést, a következő tárgysorozattal: 1. A gyűlés megnyitása. 2. Gyakorlati tanítás. 3. Elnöki előterjesztések. 4. Jegyzőkönyvolvasás. 5. Veres Ferenc felett emlékbeszédet tart Vida Mózes. 6. „A tanító szociális munkássága, tekintettel megyei gazdasági viszonyainkra” c. vitatételt bevezeti Demeter Miklós. 7. Pénztárnok számadásának felülvizsgálata. 8. Jelentések. 9. Indítványok.

— **A székelyudvarhelyi „Polgári Önképző és Segélyező egylet”** folyó év majus hó 10-én d. u. 2 órakor saját nagytermében közgyűlést tart, a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkari jelentés. 3. Az 1904 évi számadások megvizsgálása és az erről felvett jegyzőkönyvek felolvasása. 4. Az 1908 évi költségvetési irányzat bemutatása. 5. Tisztviselők és választmányi tagok lemondása és azok újra választása. 6. Indítványok. A választmány.

— **Halálozás.** Stemmer József, életének 39-ik, boldog házasságának 18-ik évében e hó 24-én reggel 3 órakor, hosszas szenvedés után jobblétre szenderült. A megboldogult hült tetemei ma, vasárnap délután 3 órakor helyezettnek örök nyugalomra. Áldás és béke lebegjen hamvai felett.

— **A földmívelésügyi miniszter** ez évre vízmosás megkötési célokra 20000 korona államsegéyyt utalványozott a megyének.

— **Kitüntetés.** A helybeli állami polgári leányiskola is részt vett a Tulipán szövetség által Segesvárt rendezett kiállításán és báró Kemény Béláné fölszólítása folytán több gal-

lért, nyakkendőt, ruhadiszit állított ki, melyek közül sokat meg is vettek. Nagyküküllő vármegye főispánja Schiller Irma igazgatónőt is kitüntette elismerő levelével, mert a siker érdeme úgy őt mint Langer Adolfint jogosan megillette a csipkeverő tanfolyam értelmes vezetéséért.

— **Kinevezések.** Ugron Akos főispán Csomor Gábor, árvaszéki díjnokot, nyugalmazott csendőrsvezetőt irnoknak, — Szentkirályi Andort I. fizetési fokozatbeli, Szilágyi Bélát II. fokozatbeli és Máté Tibort III. fokozatbeli gyakornoknak, — utóbbit az udvarhelyi járásra nevezte ki.

— **Templomszentelés.** Az unitárius új templom felszentelése május hó 24-én lesz, mely alkalommal Ferenc József unitárius püspök is városunkba érkezik, hogy az ünnepély fényét jelenlétével emelje. A templomszentelés részleteit legközelebb közölni fogjuk.

— **Változás a vasúti menetrendben.** Május hó 1-től a Segesvárról Székelyudvarhely felé induló vegyesvonatok a Budapest felől érkező vonatokhoz, ne a mint jelenleg Héjjasfalván, hanem mint Segesvárt, fognak csatlakozni. Ellenben a Székelyudvarhelyről délután induló vegyesvonat a Budapest felé menő gyorsvonathoz nem Segesvárt hanem Héjjasfalván fog csatlakozni. A május elsejétől életbelépő hivatalos új menetrendet lapunk egyik közelebbi számában hozzuk.

— **Versenyképes a sörünk.** Sokan voltak eddig, akik talán nem is tudták, hogy Székelyudvarhelyt sörgyár van; annál kevésbé ittak annak főztjéből. A székely anyavárosban gyártott sör pedig igen jó s bármelyik behozott sörrel szemben kiállja a versenyt — különösen azóta, mióta Frank Nándor vette át annak kiváló szakértelemmel gyakorolt kezelését. Alig is szünetel a gyár; folyton főzik a sört, mert élvezhető jó italt hoz forgalomba és mindig frisset. Vármegyénkben kevés helység van, a hova nem ezt szállítanak s mindenütt dícsérik a székelyudvarhelyi sört.

— **A székelyudvarhelyi Oltár-egylet** javára ma vasárnap a „Budapest”-szálloda nagytermében műkedvelői színelőadást tartanak, városunk előkelő körei. Színre kerül „Buborékok”, Csiky Gergely kitűnő vígjátéka. Az előadás rendezője: Nosz Gusztáv tanár. Kezdeté este 8 órakor.

— **Amatőrök fényképészeti szükségleteiket** előnyös árakban kapják: *Betegh Pál* könyv-, papir-, író- és rajzszerszerezésében Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz. *Adria színezőlemezek!* Hazai gyártmányok!

— **Emléket az agyagfalvi réten.** A székely emlékalap javára a helybeli Székely dalegylet folyó hó 15-én tartott színelőadásból begyűlt tiszta jövedelem felerésze 84 korona 4 f adományozott, pénztárnoka Benedek Géza által ezt hozzáadva a korábban begyűlt 6801 korona 21 fillérhez, az alap összege tesz 6888 korona 25 fillért, mely az udvarhelymegyei takarékpénztárnál IX—688. számú betétkönyvbe el van helyezve kamatozás végett; fogadja a nemes szívű dalegylet hazafias adományáért a véghajtó bizottság hálás köszönetét. *Ferentzi János*, végrh. biz. pénztárnok.

— **A székelykereszturi tanítóképző ügyében,** e hó 21-én délután 5 órára, az unitárius gimnázium nagytermébe Papp Mózes, Ugron Zoltán, Gálffy Kálmán főszolgabíró és még több érdeklődő, értekezletet hívtak össze, mely igen látogatott volt. A képezde elhelyezése tárgyában az értekezlet abban állapodott meg, hogyaképezdei kertnek vagy a piaci sarokteleknek

a közoktatásügyi miniszter által a képezde elhelyezésére való elfogadása céljából küldöttiséget szerveznek. Ideje volna már, hogy ez a hosszason vajudó ügy, mely Székelykeresztúron a társadalmi rétegeket ellentétekbe helyezte, végre méltányos és közmegelegedésre vezető megoldást nyerne.

— **Zenekedvelők és zenészek** figyelmébe! Hegedűk, hegedűvonók, hurok, gyanták, vonósörök és más felszerelések — legjobb minőségben; Okarinák nagyválasztékban; hangsi-pok, harmonikák, klarinétnyelvek stb. előnyös árak mellett kaphatók: *Betegh Pálnál Székelyudvarhelyt.*

— **Az állami munkásbiztosító hivatalról.** A kereskedelemügyi miniszteriumban kedden délelőtt Sztérényi József államtitkár elnöklésével értekezletet tartottak, mely több órán át tartott és melyen befejezték az ünnepek előtt megkezdett tanácskozásokat az állami munkásbiztosító hivatal szervezeti és ügyviteli szabályzatának megállapítására. Az értekezlet megállapodásai alapján a tárgyalás alatt álló tervezet újabb szövegezés alá kerül, melynek megtörténte után még egy értekezlet lesz a szöveg végleges megállapítása tárgyában.

— **Növénygyűjtő csak 80 fillér** *Betegn Pál* könyvkereskedésében. Gazdag tartalom, csinos kiállítás.

— **Aratási kilátások.** A gabona-termés kilátásai tagadhatatlanul lényegesen kedvezőbbek ma, mint tavaly husvétkor voltak. Igaz, hogy április vége felé még mértékadó ítéletet az aratás várható eredménye felől nem lehet mondani, mert a vetés még alig kelt ki a földből, de míg a mult évben a fontosabb termelőhelyeken, nevezetesen pedig Magyarországon és Ausztriában bizonyos volt, hogy a vetések rosszul teleltek, ma kétségtelenül megállapítható, hogy egy a fontosabb európai termelőhelyeken, mint az Egyesült Államokban kitűnően teleltek a vetések és eddigi fejlődésük is nagyban és egészben normálisnak mondható. A különbség az aratási kilátásokban természetesen az árakban is kifejezésre jut; míg az előző évben az új búzát magasabban jegyezték, mint a kész búzát, ma fordítva áll a dolog: az új búzát jelenleg Budapesten úgy, mint Berlinben, Newyorkban és Londonban is deport mellett árulják. Nehány hónap kell még, hogy az új termések eredményét megismerjük. A hivatalos jelentés a magyarországi vetések állásáról megállapítja, hogy a vetések állása nagyjában kedvező, azonban a vetések fejlődése a hideg időjárás folytán kissé visszamaradt. A melegebb időjárás bekövetkezése azonban a vetések fejlődésére jó hatással lehet. Fontos körülmény, hogy a télnek a lefolyása igen kedvezőnek mondható és ezen tényből bizvást lehet a magyarországi termésnek jó eredményére következtetni.

KÖZGAZDASÁG.

Az Udvarhelymegyei Gazdasági Egylettől.

Szám: 140—1908.

Meghívó.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület folyó hó 28-án d. e. 11 órakor a vármegyei ház kistermében rendkívüli választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjai tisztelettel meghívataknak.

Tárgysorozat:

1. A szüzgulyába jelentkeztettek arányosítása.
 2. Folyó ügyek.
- Székelyudvarhely, 1908 április hó 23-án.

Az elnökség.

Kiadja: *Betegn Pál* könyv- és újság kiadó intézete.

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítatnak **Betegh Pál** könyv-, papír-, író-, rajzszer- és zenemű kereskedeséből Székelyudvarhelyt.

Két wagon igen szép
súlyos
ZAB eladó.

Magyar gazdák értékesítő szöv.
Jeszenszky, intéző. :: ::

Sz. 4093—1907.

Hirdetmény.

Székelyudvarhely város képviselőtestületének 1908. évi március hó 13-án kelt 10—1908. számú véghatározatával a Sósfürdőnél építendő hid munkáját 6975 korona összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálat fogantatásának biztosítása céljából az 1908. évi **május hó 3-ik** napjának délelőtti 9 órájára a Székelyudvarhely városi tanács nagyszobájában zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhívtnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előírt 10 százalékos bányapénzzel ellátott zárt ajánlataikat kitűzött nap d. e. 9 órájáig a nevezett hivatalhoz annival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a város mérnökénél a rendes hivatalos órákban d. e. 8—12 és d. n. 3—5 óráig naponként megtekinthetők.

Kelt Székelyudvarhelyt, 1908. évi április hó 25-én.

Bodó Ferencz, városi mérnök.
Gotthárd János, polgármester.

Kiadó lakás és üzlet-helyiség.

Deák tér 12 sz. alatt két újcai szoba hálószobával, vagy anélkül, ugyancsak egy kis üzletnek való helyiség ott, hol bőrzületem van, kiadó. Értekezni **Gáspár Ferenc** bőrkereskedőnél lehet.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

1562—908 tkvi. sz.

Hirdetmény.

Rava községre nevezve az 1892. évi XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a tjkvekbe való bejegyzése és tkvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetve és azzal a felsorolással tételük közé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján, ideértve e §-oknak az 1889. 38. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. c. 15. §-a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. évi 38. t. c. 7. §-a és az 1891. évi 16. t. c. 15. §-b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. évi 29. t. c. 22. §-a alapján történt törölések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis 1908. évi **október 25-ig** bezárólag a tkvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, a kik az 1886. évi XXIX. t. c. 16. és 18. §-ának eseteiben, ideértve az utóbbi §-nak az 1889. évi 38. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is, a tényleges birtoklás tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellenmondással elni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1908. évi **október 25-ig** bezárólag a tkvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többre figyelembe vételű nem fog;

3. hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt esetekben kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogukat bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat is, akik a tulajdonjogarányának az 1889. évi 38. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1908. évi **október hó 25. napjáig** bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltá után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, a kik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóság.

Székelykeresztur, 1908. évi április hó 2-án.

CSERESNYÉS SÁNDOR,
kir. járásbíró.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete

Székelyföldi kerületi fiókja

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, miszerint a Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete Székelyudvarhelyi fiókja intézőségével bizattam meg.

Kereskedői pályámon szerzett sok évi tapasztalatom kellő biztosítékot nyújt arra, hogy az igentisztelt üzletfelekkel a legkellőmesebb összeköttetést létesítem.

Foglalkozunk mindennemű adás-vételekkel, igen csekély közbenjárás díjért, gabona neműek vétele és eladásával, ugyancsak mezőgazdasági gépek, tejgazdasági berendezések, vaj, túró termékek, a legkiválóbb és a legtisztábbban kezelt hordó és palackborok elárulásával, stb. stb.

Kérve szives jóindulatú támogatásukat, legmélyebb tisztelettel:

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete,
Jeszenszky János intéző.

Szám: 1377—1908 szb.

Pályázati hirdetmény.

Siklód községben a szülésznői állás megüresedett. Ezen állás elnyerhetése végett folyó évi május hó 1-ig a pályázók felszerelt folyamodványukat beadhatják.

Javadalmazás:

Rendes fizetés 100 korona

Lakbér 40 korona és 2 korona működési díj minden egyes szülésnél, ezért 8 napon át a beteg asszonyt látogatni köteles.

Székelykeresztur, 1908. április 7-én.

Gálffy, főszolgabíró.

Az Eötvös-utca 5. sz. ház mellett levő üres telek eladó. Értekezhetni lehet: József Sándor úrnál Zernest p. u.

Szám: 1438—908. szb.

Pályázati hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a siménfalvi körbálai állás (székelykereszturi járás) lemondás folytán megüresedett. Pályázni óhajtokat felhívom, hogy felszerelt folyamodványukat folyó évi május hó 1-ig annival inkább adják be hozzám, mert a később érkezett folyamodványokat figyelembe nem veszem.

Ezen állással járó javadalmazás:

Rendes fizetés évi 100 korona.

Lakbér 40 korona.

Minden szülésnél egy véka gabona vagy esetleg 2 korona működési díj, miért is 8 napon át köteles az illető betegnél látogatást tenni.

Székelykeresztur, 1908. évi április hó 7-én.

Gálffy, főszolgabíró.

Képes levelezőlapok, finom hazai levélpapírosok dobozokban és doboz nélkül nagy választékban kaphatók

BETEGH PÁL

könyv-, zenemű- és papírkereskedésben Székelyudvarhelyt Névjegyek izléses kivitelben készíttetnek

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szerek bizonyult köztüjénél, oszónál és meghűléseknél, bedörzsölésként használna.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossággal legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K1.40 és K2.— és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerárát az „Arany oroslánhoz”,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. •

Mindennapi szétküldés.

Uj kocsik

szekerek,

gazdasági felszerelések, ekék, eketaligák kaphatók s mindenféle más megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. Lakatos Mihály kovács-mester Székelyudvarhelyt, báró Orbán Balázs utca 7 sz. alatt. Készítményeimért teljes felelősséget vállalok.